

Till Kommunstyrelsen, socialnämnden, omsorgsnämnden
Kopia Kommunfullmäktiges presidium

Revisionsrapport nr 5/2023 – Granskning av anlåtande av externa konsulter

EY har på vårt uppdrag granskat kommunens hantering av upphandlingar av konsulter. Granskningens syfte har varit att bedöma kommunens rutiner för att säkerställa en god kontroll och uppföljning av de externa konsulttjänster som upphandlas och köps in till olika verksamheter. Granskningen har omfattat hela kommunen, fördjupning har skett inom kommunstyrelsen, socialnämnden och omsorgsnämnden. Vår sammantagna bedömning är att kommunstyrelsen och de granskade nämnderna i huvudsak har rutiner för att säkerställa en god kontroll och uppföljning av de externa konsulttjänster som upphandlas och köps in till olika verksamheter. Vi noterar dock att stickprov indikerar avvikelser mot fastslagna rutiner.

Vi bedömer att roll- och ansvarsfördelning mellan centralt ansvariga för upphandling och kommunens olika verksamheter gällande inköp av konsulttjänster i huvudsak är tydlig. Det finns en dokumenterad ansvarsfördelning för inköp och upphandling i styrande dokument som i vår bedömning till största del är tydlig. Vår bedömning är vidare att det i allt väsentligt finns ändamålsenliga stöd och verktyg för upphandling/inköp av konsulttjänster. Riktlinjer för upphandling ger i vår bedömning ett i huvudsak ändamålsenligt grundläggande stöd. Stöd för genomförande av inköp och upphandling finns även att tillgå från upphandlingsenheten. Systemstöd finns i form av kommunens avtalsdatabas där samtliga avtal ska vara samlade. Vår bedömning är att databasen är känd i verksamheterna och bidrar till att stärka verksamheternas kännedom och nyttjande av befintliga ramavtal.

Upphandlingsenheten genomför en årlig uppföljning av leverantörstrohet i verksamheterna. Om stora avvikelser uppkommer i leverantörstroheten påtalar upphandlingsenheten detta för berört kontor. Vi bedömer att det finns former för uppföljning som är tillräckliga för att i allt väsentligt säkerställa att avtalsdatabasen är uppdaterad.

Vi bedömer att upphandlingsenheten har en tillräcklig överblick över behov av nya ramavtalsområden. I uppföljningen av leverantörstrohet för T1 2023 har kontoren en leverantörstrohet mellan 84 och 93 %, med en total leverantörstrohet för kommunen på 92 %. Vi har inom ramen för granskningen inte noterat något som tyder på att verksamheterna inte avropar från befintliga ramavtal när möjligt. Vi bedömer att verksamheterna i allt väsentligt genomför en ändamålsenlig uppföljning som säkerställer att anlåtande av externa konsulter sker till önskad kvalitet och till avtalat pris samt att det också finns åtgärder som säkerställer att önskad kvalitet erhålls. I granskningen har behov av en avtalscontroller lyfts. Vi menar att det vore bra att ytterligare utreda behovet av att förstärka eller ser över formerna för kontroll av befintliga avtal, i synnerhet där det inte genom inköpsvolym finns ett tydligt ansvarigt kontor och där kommunledningskontoret därför ansvarar, så att upphandlade leverantörer levererar i enlighet med ingångna avtal.

Vår bedömning är att kommunens verksamheter inte säkerställt att anlitande av externa konsulter sker affärsmässigt. Vi har i stickprov noterat flera avvikelser från kraven i LOU. Merparten av avvikelserna rör social- och omsorgskontoret och avser direktupphandlingar som genomförts för att hastigt täcka upp bemanningsproblematik där leverantörer med ramavtal inte kunnat leverera. Vi gör bedömningen att detta är en rimlig anledning att direktupphandla samt att inte konkurrensutsätta direktupphandlingen då det rör ärenden som inte kan vara obemannade. Vi bedömer samtidigt att detta bör dokumenteras för att säkerställa spårbarhet och att anlitande av externa konsulter sker affärsmässigt.

Utifrån granskningens iakttagelser rekommenderar vi att kommunstyrelsen, socialnämnden och omsorgsnämnden:

- ▶ Säkerställer att direktupphandlingar dokumenteras i syfte att säkerställa spårbarhet.

Utifrån granskningens iakttagelser rekommenderar vi att kommunstyrelsen:

- ▶ Säkerställer att riktlinjer för direktupphandling uppdateras efter att pågående översyn av inköpsprocessen avslutas.
- ▶ Tillser att alla kontor och alla enheter är införstådda med vilka avtal de äger och har uppföljningsansvar för.
- ▶ Utredda behovet av att förstärka eller se över former för kontroll av befintliga avtal.

Vi önskar kommunstyrelsens kommentarer till granskningen senast den 31 mars 2023.

För revisorerna i Upplands Väsby kommun

Malin Lybecker

Joe Frans

Ordförande

Vice ordförande

Bilaga: Revisionsrapport nr 5/2023 – Granskning av anlitande av externa konsulter